
Основи програмування – 1. Алгоритми та структури даних

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки
Кафедра інформатики та програмної інженерії

Звіт

з лабораторної роботи № 3 з дисципліни
«Алгоритми та структури даних-1.
Основи алгоритмізації»

«Дослідження ітераційних циклічних
алгоритмів»

Варіант 13

Виконав студент ІП-13, Жмайло Дмитро Олександрович
(шифр, прізвище, ім'я, по батькові)

Перевірив _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ 2021

Лабораторна робота 3

Дослідження ітераційних циклічних алгоритмів

Мета - дослідити подання операторів повторення дій та набути практичних навичок їх використання під час складання циклічних програмних специфікацій.

Індивідуальне завдання

Варіант 13

13. Для $x \in [0, 5]$ з точністю $\varepsilon = 10^{-4}$ знайти суму парних компонент ряду

$$1 - \frac{x^2}{2!} + \frac{x^4}{4!} - \frac{x^6}{6!} + \dots + (-1)^n \frac{x^{2n}}{(2n)!}.$$

Постановка задачі

Необхідно за формулою $1 - \frac{x^2}{2!} + \frac{x^4}{4!} - \frac{x^6}{6!} + \dots + (-1)^n \frac{x^{2n}}{(2n)!}$ знайти суму парних компонент ряду при $x \in [0, 5]$ з точністю $\varepsilon = 10^{-4}$ використовуючи ітераційні цикли.

Побудова математичної моделі

Відповідно до умови складемо таблицю змінних:

<i>Змінна</i>	<i>Тип</i>	<i>Назва</i>	<i>Призначення</i>
Початкове число x	Дійсний	x	Вхідні дані
Задана точність ϵ	Дійсний	epsilon	Вхідні дані
Номер доданку n	Дійсний	number	Проміжні дані
Лічильник i	Цілий	i	Проміжні дані
Поточна точність	Дійсний	difference	Проміжні дані
Проміжний результат	Дійсний	prev_result	Проміжні дані
Факторіал числа	Цілий	factorial	Проміжні дані
Результат	Дійсний	result	Вихідні дані

Для знаходження значення виразу нам знадобиться використання таких функцій :

- **Abs(a)**, яка знаходить модуль виразу, де **a** - заданий вираз
- **Pow(a, b)**, яка підносить задане число **a** до степеня **b**

Значення змінної **epsilon** є сталим і рівним 10^{-4}

Оскільки необхідно знайти суму парних компонент ряду, то для розрахунків будемо використовувати лиш компоненти, **n** яких буде кратний двом.

Враховуючи це, початкове значення змінної **number** = 2, а кожне наступне значення змінної буде більшим за попереднє на 2. Тому ми можемо не брати до уваги значення виразу $(-1)^n$, оскільки воно завжди буде додатнім і рівним одиниці за означенням.

Для того, щоб увійти в цикл при його першому виконанні, на початку виконання програми прирівняємо значення змінної difference до одиниці

Розв'язання:

Програмні специфікації запишемо у псевдокодi та графічній формi у вигляді блок-схеми.

Крок 1. Визначимо основні дії;

Крок 2. Деталізуємо дію задання значень змінних `result`, `prev_result`, `difference`, `epsilon`, `number`;

Крок 3. Деталізуємо дію порівняння значення `x`;

Крок 4. Деталізуємо дію знаходження суми парних компонент ряду;

Крок 5. Деталізуємо дію знаходження факторіалу числа $4n$;

Псевдокод:

Крок 1

початок

введення `x`

присвоєння початкових значень змінним `result`, `prev_result`, `difference`, `epsilon`, `number`

порівняння значення `x`

знаходження суми парних компонент ряду

знаходження факторіалу числа $4n$

виведення `result`

кінець

Крок 2

початок

введення x
result := 0
prev_result := 0
difference := 1
number := 2
epsilon := Pow(10, -4)
порівняння значення x
знаходження суми парних компонент ряду
знаходження факторіалу числа $4n$
виведення result

кінець

Крок 3

початок

введення x
result := 0
prev_result := 0
difference := 1
number := 2
epsilon := Pow(10, -4)
якщо $0 \leq x \ \&\& \ x \leq 5$
    то
        знаходження суми парних компонент ряду
        знаходження факторіалу числа $4n$
    все якщо
    інакше
        вивід "Введено некоректне значення змінної x "
виведення result

кінець

Крок 4

початок

```
введення x
result := 0
prev_result := 0
difference := 1
number := 2
epsilon := Pow(10, -4)
якщо  $0 \leq x \ \&\& \ x \leq 5$ 
  то
    повторити
      prev_result := result
      factorial := 1
      i := 2
      знаходження факторіалу числа 2n
      result := prev_result + (Pow(x, number * 2) / factorial)
      difference := Abs(result - prev_result)
      number := number + 2
    поки difference > epsilon
    все повторити
  все якщо
інакше
  вивід "Введено некоректне значення змінної x"
виведення result
```

кінець

Крок 5

початок

введення x

result := 0

prev_result := 0

difference := 1

number := 2

epsilon := Pow(10, -4)

якщо $0 \leq x \ \&\& \ x \leq 5$

то

повторити

prev_result := result

factorial := 1

i := 2

повторити

factorial := factorial * i

i := i + 1

поки $i \leq (2 * \text{number})$

все повторити

result := prev_result + (Pow(x, number * 2) / factorial)

difference := Abs(result - prev_result)

number := number + 2

поки difference > epsilon

все повторити

все якщо

інакше

вивід "Введено некоректне значення змінної x"

виведення result

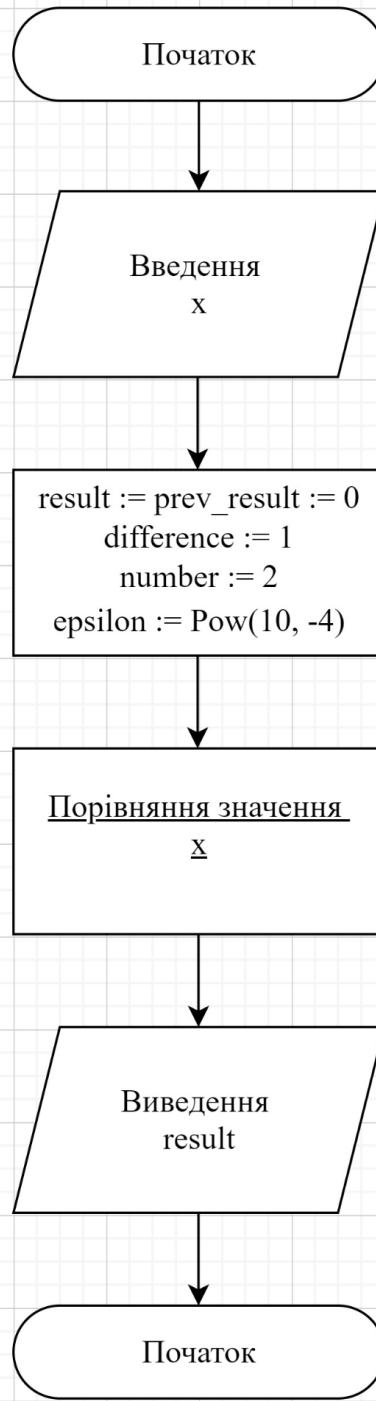
кінець

Блок-схема:

Крок 1

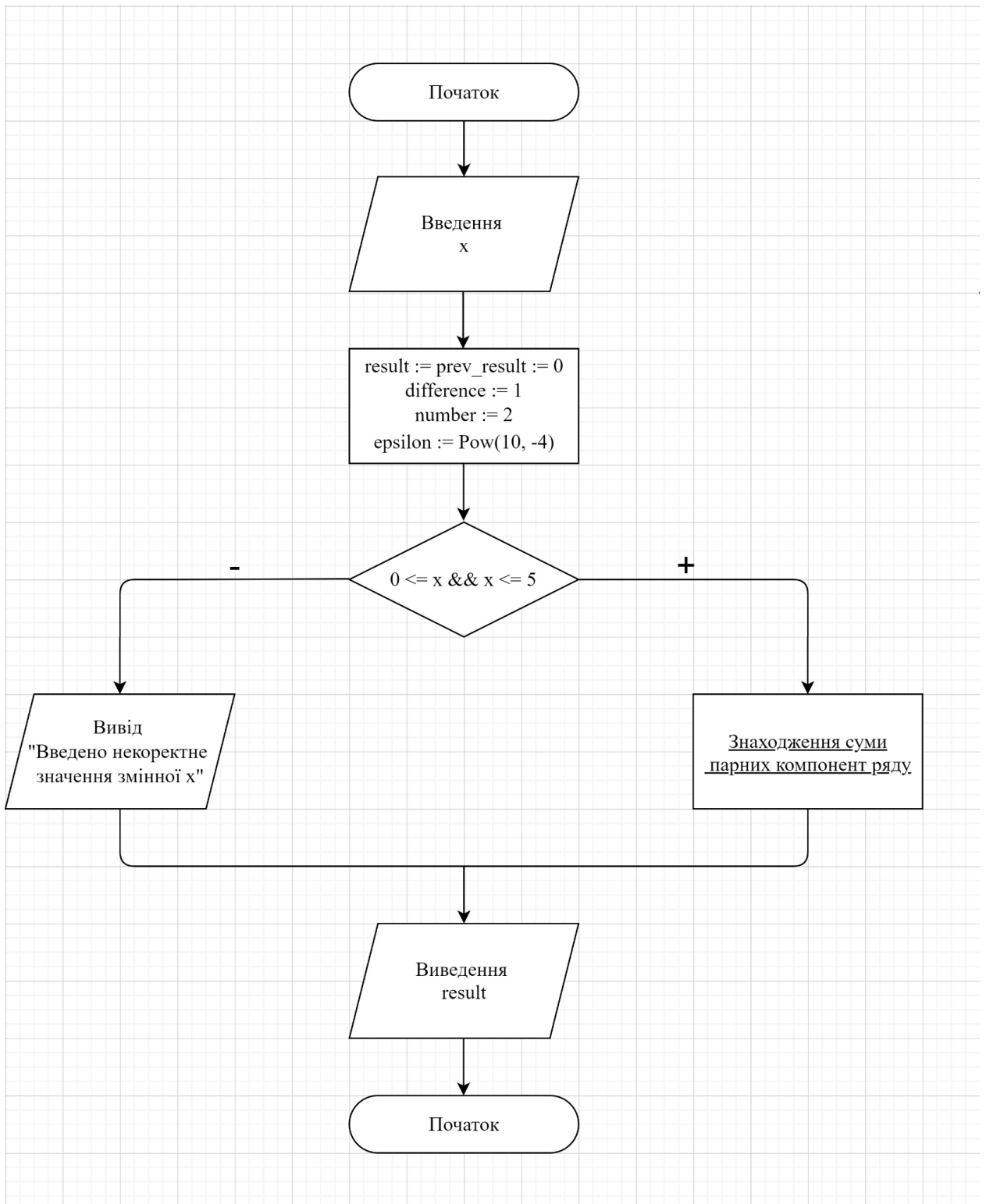

Крок 2

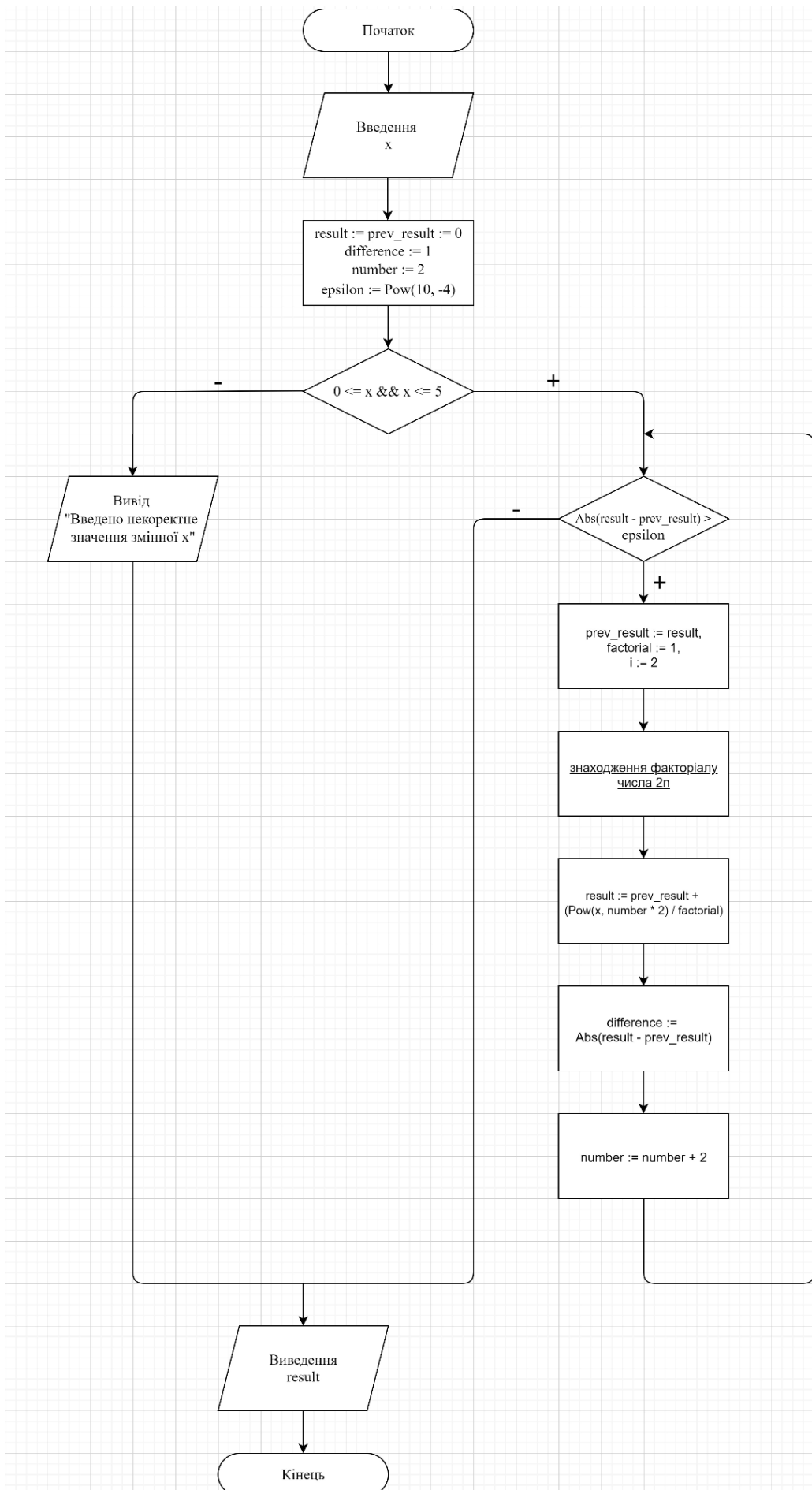

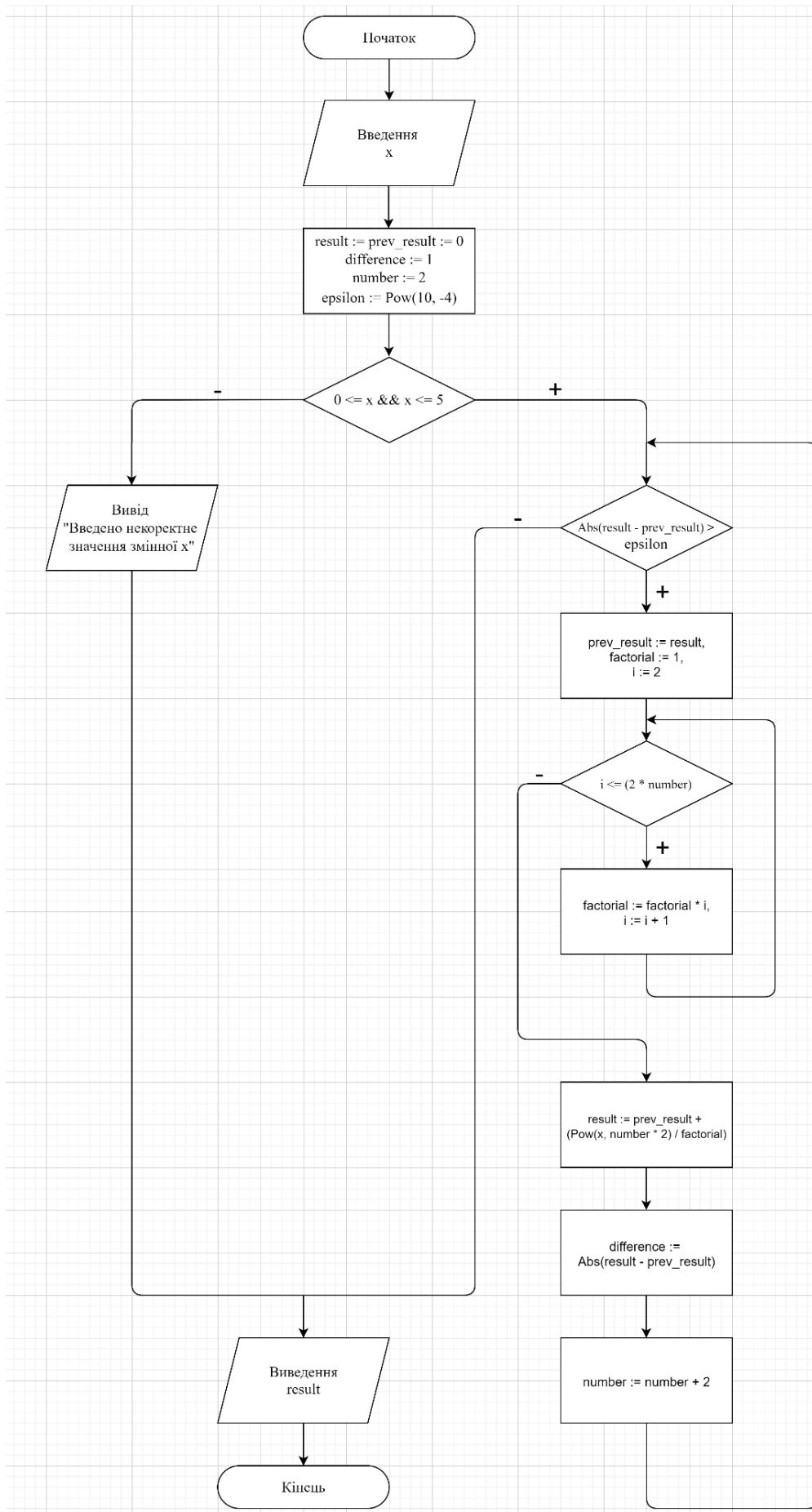
Крок 3

Крок 4

Крок 5

• **Випробування алгоритму:**

Блок	Дія
	Початок
1	Введення $x = -1$
2	$0 \leq x \leq 5$ не виконується
3	Вивід: "Введено некоректне значення змінної x "
	Кінець

Блок	Дія
	Початок
1	Введення $x = 2$
2	$0 \leq 2 \leq 5$ виконується
3	$1 > 0.0001$ виконується
4	number = 2, factorial = 24, prev_result = 0, result = 0.666666
5	$0.666666 > 0.0001$ виконується
6	number = 4, factorial = 40320, prev_result = 0.666666, result = 0.673015
7	$0.006349 > 0.0001$ виконується
8	number = 6, factorial = 479001600, prev_result = 0.673015, result = 0.673024
9	$0.000009 > 0.0001$ не виконується
10	Вивід: 0.673024
	Кінець

Блок	Дія
	Початок
1	Введення $x=1$
2	$0 \leq I \leq 5$ виконується
3	$1 > 0.0001$ виконується
4	number = 2, factorial = 24, prev_result = 0, result = 0.0416666
5	0.0416666 > 0.0001 виконується
6	number = 4, factorial = 40320, prev_result = 0.0416666, result = 0.0416914
7	0.0000248 > 0.0001 не виконується
8	Вивід: 0.0416914
	Кінець

Висновок:

Ми дослідили подання операторів повторення дій та набули практичних навичок їх використання під час складання циклічних програмних специфікацій. Навчилися використовувати циклічні програми для знаходження факторіалу числа, зображувати циклічні програми у вигляді блок-схем та псевдокоду.